

EGYHÁZI, TANGLYI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI, KOZMŰVELŐDÉSI, KÖZGAZDÁSZATI, IPARÚGYI es ISMERETTERJESZTŐ HAVI KOZLÓNY.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egy évre 2 Ft 20 kr.; egy a fizet. rom kuth. papoknak 10 intantim előfizés.

Megjelenik havonként egyszer.

SZERKESZTŐSÉG:

Gy.-Ditróban. (Csikmegeye), hova a lap szel-
lemi részét illető küldemények intézendők.

Keziratok nem adtuk vissza.

KIADÓHIVATAL:

Gy.-Ditróban, (könyvnyomda.) hova a lap
megrendelése, előfizetések, a közlendő hirdetések,
reklamatiók stb. küldendők.

Hirdetés-díj: 1 hasáboz garm. sora 2 kr., a 30 kr. helyegülj.

ECCE' SACERDOS MAGNUS!

„Isten hozta hír nyújához
A Főpásztort és Atyát!”

NAGYMÉLTÓSÁGU LÖNHART FERENCZ

Püspök Ur Ő Excellentiája Gyergyóban.

1888. június.

Az Erdélyi Egyház-megyének áldott lelkű Főpásztora f. hó 5-én kezdte meg apostoli bérma-útját Gyergyóban, s ugyanezen hó 14-én d. u. 3 órakor érkezett Gy.-Remetéről Ditróba, mely csikmegeyének népességre nézve is második községe. Itt is roppant nagy számu hívő s alig belátható gyermekcsereg, különféle testületek lelkes éljenzései, majd zeneszó, harangok zugása, szóval határtalan öröm és lelkesedés kitünő nyilvánulása közepett vonult be a zöldgalyakkal felékesített plebániái templomba, majd a papi lakba.

A Gy.-Remete felé elágazó keresztuton, az új templomtér mellett díszes diadal-kapu emelkedett, melynek felső közép ivén „Isten hozott” felirat, tetején pedig Főpásztori sapka, bot és apostoli kereszt foglalt helyet. A fehér galyakból kimagasló négy — fehér — kapu-oszlopon a nap rezgő hevében egy-egy hatalmas méceses lobogtatta égfelé veres lángját az örökké élő igazság és forró szeretet jelképekül. A díszkapu alatt Ditró község intelligenciájának élén, a község polgársága nevében Puskás Antal közs. főbíró (1848—49-iki Kossuth-huszár-tiszt) körülbelül a következő beszéddel üdvözölte és fogadta Ő Excellentiáját.

Nagyméltóságú Püspök Ur! Kegyetlenes Urunk!

Engelje meg Nagyméltóságod: csekélységemnek azt a kiváló szerenését, hogy Ditró községe nevében, mint annak igénytelen feje a legnagyobb hódolat és fűi ragaszkodás nyilvánításával üdvözölhessem.

A mint látja Nagyméltóságod öröm és lelkesedés honol mindnyájunk arczán ez ünnepléses alkalommal.

Sokkal gyengébbnek érzem magamat arra, hogy azon örömet, melyet Nagyméltóságod magas látogatása által szívünkben előidézett — híven tolmácsolhatnám.

S ha mégis megkísérlem közös érzelmeinknek kifejezést adni, ez a valódi érzelmenek csak halvány képe lehet.

Körünkben üdvözölhetjük Nagyméltóságodat, s ezen kiváló esemény annál öröndetesebb, mert Ditrő községe ezeltől 35 évvel megválasztott lelkipásztorát Nagyméltóságod személyében szemlélheti.

Büszkék vagyunk, hogy egykor e község oly kiváló férfiut választá lelkipásztorának, ki ma az erdélyi püspöki magas állást méltóan tölti be.

És ha akkor nem lehettünk szerencsések, mint lelkipásztorunkat fogadni, az isteni Gondviselés megadta azt, hogy e jelen alkalommal, mint kegyelmes Főpásztorunkat fogadhatjuk.

Legmélyebb hódolat- és hálával adozunk Nagyméltóságodnak kegyes látogatásúrt, ki fáradságot nem kímélve, közénk jött avégett, hogy a hit kegyelmét kioszsza.

Legyen üdvözölve még egyszer általunk, kik szívünkkel kívánjuk, hogy Isten Nagyméltóságodat a hazá és egyház javára s hön szeretett nyájának örömére erőben és egészséghen igen sokáig éltesse!!!

E csinos beszédre Ő Excellentiája rövid, de annál valósebb és igen hatásos szavakban válaszolt. Viszont üdvözlé a derék község népét, megköszönvén, hogy a 35 évvel ezelőtt magas személye iránt tanúsított egyhangú bizalmat, öszinte ragaszkodást oly szép idő után is fenntartották szívük érzelmeiben.

A templom bejáratánál tisztelendő Bourdeaux F. Olivér helyettes plebános következő üdvözlő beszéd kíséretében nyújtá át a templom- és plebánia kulesait :

Nagyméltóságú Püspök Ur!
Kegyelmes Úrnunk!

„Mely érzemények hullámú árasztják el hangosan dobogó szívünket ez ünneplés órában, melyben Excellentiának magas apostoli, fejedelmi jelenlétéi élvezni szerencsések vagyunk.

7 száz évvel régibb székely nemes hitközségünk most szerencsés először Excellentiát kedelve fogadni, mint Erdélyország dicső Főpásztorát s ezen öröme e nemes hitközségnek annál bökösödőbb, minél kedvesebb emlékek fűzik át Excellentiához, kit ezeltől 35 évvel, midőn szintén ez árva plebánosi állás üres volt, — ditrői plebánosnak választottat. A esadálatos isteni Gondviselés azonban máskép intéze Excellentiát utját s ha Ditrő hitközsége nem lehetne szerencsés Excellentiát, mint plebánosát bírn, most szerencsésébb, ezerszer és örömmel üdvözölni, mint főplebánosát, mint püspökét.

Jól tudom kegyelmes uram! a főpásztori utárisi bíradalmait, azért hosszasan nem ferasztom atyai szívemnek türelmét, hanem ismétlen üdvözölve Excellentiát szerény körünkben, hátkörökben a 8 századok világhajt kiállott A. Sz. Katalin szüz és vértanu ma már kisdéldé vált templomunk ideiglenesen reám bízott kadesait átadni azon legalizatosabb kéressel, miszerint nyissa fel Excellentiát apostoli hatalmával szemjözölökünkkel a 7-szeres kegyelmek esatörnit.

Engedje meg az Atya, Fiu és Szentlélek Isten, kinek kegyelmét nekünk kiosztja, hogy Ditrő többször lehessen szerencsés Excellentiát üdvözölhetni. Eljen! Eljen! Eljen!

A plebánai lak ajtajánál tek, Sikkódy Péter hitközségi főgondnok üdvözlé s vezette be Ő Excellentiáját az e ezébra berendezett lakosztályba. — A főgondnok üdvözlő szavai ezek valának:

Nagyméltóságú Püspök Ur!
Kegyelmes Úrnunk!

„Ditrő román, katli, egyházközségének apraja és nagyja örömmel üdvözli e mai napot, melyen szeretete méltó lelki Főpásztorát saját pápi lakában fogadni szerencsés lehet, és kéri a mindenható Atya, Fiu és Szentlélek Isten, hogy Excellentiának drága életét egyháznak szerencséjére bírta meg és éltesse sokáig!”

A községi előjáróság, képviselőség, egyháztanács, iskolaszék, tanítókar stb. tisztelgésének és gyermeki hódolatának fogadása után Ő Excellentiája 1/2 5 órakor a központi népiskolához sietett, hol 1/2 9 óráig 5 tarterben a gyermekek feleleteit nagy érdeklődéssel hallgatta meg. — elkölvén a f. évben kivételesen ekkor tartott (június 14.) évi zárvizsgákon. 1/2 9 órakor a h. polgári fiúiskola osztályait is magas látogatásával szerencsétlétvén, az egyháztanács és iskolaszék tagjainak kíséretében visszavonult a plebániai lakba.

Midőn a késő est már sötét lepellel vonta be a vidéket, a hívők még egyszer kifejezést óhajtván adni a kegyes Főpásztor iránt érzett hódoló ragaszkodásuknak, — vacsora után ismét összegyülekeztek a plebániai lakás ablakánál s az „Élő Rózsafüzér Társulat” tagjai égő gyertyákkal kezükben, a polg. iskolai tanulók nanzeti színiú lámpionokkal festői kör csoportozatot képezvén: a helyi dalárda az Imát és Hymnust éneklé el; majd Venedi Aladár polg. isk. igazgató tartott igen szép és emelkedett irányu beszédet, melyben Ditrő cultur állapotának gyors fejlődését, iskoláinak s egyéb intézeteinek vallásos alapokon nyugvó körülményeit vázolván, az összes hívők nevében újlag és melegen köszönté Ő Excellentiáját s atyai áblását kéré mindanuyunkra.

A beszédet egész terjedelmében közöljük:

Nagyméltóságú Püspök Ur!
Kegyelmes Úrnunk és Atyánk!

Egy évtized mult elazóta, hogy Erdély-egyházmegeünk láng-
lelkü főpászora, Excellentiának elbje, haldog emlékü Fogarassy Mihály, ugyanazon apostoli hivatás teljesítőse végezt, melyben jelenleg Excellentiát bíradók, községünk szerencsétlété magas látogatásával. Miként most, ugy akkor is e községnek minden hívője egybgyült e helyen, hogy Főpászora iránt táplált gyermeki hódolatának, szeretetének, tisztelgetés és ragaszkodásának szíve öszintéséggel adjon kifejezést. A derék Főpásztor már rég szelbi hazába költözött, de jóságos arca, melyen lelki magység s hívei irányvábán az önzetlen atyai szeretet fénye sugárzón, kitörülhetlenül szívünkbe vésődött; kemteljes szavai, melyek vallásosságá és honszeretete oktattak, még most is visszhangznak kedlünkben. Az az arca, azok a szavak nem tévesztették el hatásukat: erősödünk hitünkben s hazatiságunk hatásos tápot nyert köznyelvédelési és társadalmi viszonyaink fejlesztésére és előmozdítására. Egy szóval — s ezt tán előgondlatlanul állítatjuk — az utolsó Főpásztori látogatás óta lefolyt idő Ditrő községére nézve — a viszonyokhoz képest — a rohamos haladás korszaka. A haladása, nem a szó azon értelmében, mely szerint e század több, magú bírálagosodottnak tartó, de tulajdonképpen szellemi kiskorosságban és rövidlátásban slylodo, lelkiileg megmélyezett üres magység szokta a haladást magyarázni, az emberi nem eszményi hivatású ketsége vonva, söt tagadva, legzsenőbb érdekeink, iránykölcsönök is egyedül rugózáll a rideg önzés, számítás állítván; hanem azon haladás, melynek irányelvét a szabadság, egyenlőség, testvériség magasztos eszméinek első helyes értelmezője és hirdetője, a mesterek mestere, Jozus Krisztus szalta ki.

Alap nélkül hiába akarnánk tonyot vagy csak egy kis épület is emelni. Így vagyunk a műveltséggel is: ha azt akarjuk, hogy maradváló becsü műveltségre és képzettségre tegyünk szert, az alapon kell kezdenünk: ez az alap pedig nem egyéb, mint az isteni könyilatkozatoson nyugvó, egyedül üdvözítő hit. A történelem mutat fel népeket, kik kulturális tekintetben teljesen fejletlenek voltak, mégis sejtettek — bármió alakban is — egy felsőbb lényt, kit az emberi sors intézőjeként tartottak, kitől rettogtek és féltek, kit tiszteltek és imádtak. Tehát e fejletlen népek is át voltak havta az istenség fogalmától; szóval: hittek.

E szerint az emberi nem fejlődése is azt bizonyítja, hogy az örökkévaló Isten megismerésének vágya sokkal korábbi az emberben, mint szellemi erőnk azon nyilvánulása, melyek heminket a polgárisultság bizonyos fokára emelnek. A hit velünk született; a tudomány és műveltség pedig nem, legfeljebb csak az ariá való hajlam és fogékonyság. És ebből a nevelés természetessége és fokozatosságából fogva is, nem az következik-e, hogy először azt építsük, gondozzuk és fejlesztjük, mely hozzánk legközelebb; hemünk van, a vallásosság érzete, és csak aztán, a megszállott vallásosság alapján igazkoljunk megszerezni az ismeretek gazdag kincsét, mely hozzánk távolabb áll, nincs hemünk, ép azért kell megszerzőnünk. Egyébként, hogy milyen volna az a műveltség vallásosság nélkül, sokkal meggyőzőbben, szebben, — de megdöbbentően is — tárja elénk Chateaubriand „Génie du Christianisme” című világhírű munkájában, midőn azt mondja: „Az egész világ — vallásosság nélkül, i. — visszareisik a barzszó zürbe, és minden összehonyolódik a földön; a zomosz és erény minden fogalmai összehonlanak; a társadalom legesetthelebbi törvényei össztörnek; és az erkölcs szabályai eltűnnek; az állatok kormányai összevagyvadnak; a politikai testületek minden összhangzása megszűnik, és az emberi nem még csak az örültek, vadak, esalók s elfajzottak tömegéből fog állani, mely semmi más törvényt nem ismer a nyers erőből, semmi más feket szenvedélyenél, semmi más kapesat a vallástalanságnál, semmi más isteneket, mint esupán önmagát, hme, milyen műveltséggel akarják boldogítani a világot, a „felvilágosodott” jelzővel tezelegni szerető szellemi korcsolatok, kik a haladást és tudományt a vallásosság fogalmaival összegyözhetlenek tartják! Hála az isteni gondviselésnek, boldogendekü elodje és Excellentiád főpásztorai buzgalomának, hűles dleslatásának és öber örködésének, a tévtanok öne veszélyes áramata ellen e község mindenkor sziklatalat képezett, és a haladás útján is megmaradt és erőtlenességben; apának igaz vallásának.

Iskolánk, közművelődési s számos egyéb jótékonyezeti társadalmi intézményeink fokmerő haladásunknak; s hogy e haladás csakugyan az isteni hitben bírja alapját, kiténik abból, hogy e község polg. fiiskoláját is — melyet teljesen saját erejéből tart

tenni — Excellentiád főpásztori gondozására és atyai védszárnyai alá hoesztotta, s ekként polgári fiiskolánk az egyedüli az országban, mely róm. kath. jelleggel bír; de kiténik azon határtalan lelkesedésből, gyermeki szeretetből és odaadásból is, melyvel Excellentiádat — mint megyés Pápasztorunkat s iskolánk legmagasabb fenntartóját — jelen alkalommal környozzük.

Az öröm és lelkesedés, melynek most a polg. és népiszkolai tanstület, a tanulmányosság az érthetőség s az egész egyházi és politikai község ad kifejezést Excellentiád színe előtt, lelkiünk kettős forrásából ered. Az egyik a hódolat forrása egyházkormányzó jó kül-eseséggel és atyai szeretettel teljes megyés főpásztorunk iránt; a másik a szelid visszatelekezésé, mely alba az időbe vezer visszsa minket, midőn Excellentiádat e hirtközség egykarattal és lelkesedéssel lelkesének megválasztotta. — Excellentiád e hirtközség meghívását — tün fontosabb küldetésének előzetében — el nem fogadhatta; — de a nép szeretete és hűzabna bizonyára utat talált atyai szívéhez és az őszinte ragaszkodásnak, vonzalomnak ezen élénk nyilvánulását Excellentiád is — miként mi — hűven megőrizte kedvesebb emlékei között. Ez emlék drága ereklényk, mely a főpásztor iránt táplált hódolatánál sokkal erősebb szakkal fűz minket Excellentiádhoz, s melyben viszont annak biztosítékát is látjuk, hogy kegyelmes Urunk összes ténykedésünket — mint eddig, úgy ezután is — kiváló figyelemmel kíséri, szellemi és anyagi érdekeinket szíven hordozza s hűles intézkedéscivel lehetőleg előmozdítja.

A franciaia tudományos akadémiáa egy elhunyt nagy jelesének mellszobrára a következő emlékverset iratta:

„Rien ne manque à sa gloire, il manquait à la notre.”

Az ő dicsőségének semmi híja, ő hiányzott a miénkhez.

Mi is elmondhatjuk, hogy kegyelmes Urunk dicsőségéből nem hiányzik semmi, besugározza az nemcsak az erdélyi egyházmegyét, hanem a keresztény világ-egyetem nagyrészt is; de igen, hiányzott a miénkhez, szívünkben — legszentebb és legghazafiasabb törekvésünk közben is — egy kioldhetlen ír volt egész a mai napig, midőn régen taplalt vágyunk és óhajunk, hogy szellemi életünk messze kisingező központját, megyés Pápasztorunkat színről-színr

TÁRCZA.

A római pápák és a magyar nemzet.

A magyar kath. sajtónak minden időben, de főleg XIII. Leo U szentsége 50 éves áldozári jubileuma és a magyar nemzet második évezredének közelgő ünnepéye alkalmából többszörösen oka van arra, hogy a szentszék és a magyar nemzet között ezer év óta fennálló viszonytál foglalkozzék. De ez kötelessége is na, midőn azt tapasztaljuk, hogy a katolikus-ellenes liberalizmus, vagyis pokoli hazudás szabad-könyvesi sajtója a kath. lelkiismeret, meggyőződés a kath. egyház s különösen szenteszég fejének tiszteletlen kigymolásában, megvetésben és szialalmazásában helyezett tudományát, műveltségét és a modern világnezeteknek megfelelő magyrahaldottságát.

Ez az idők szomorú jele.

Azonban a destruktio irányu sajtó — habár hazugság lévén eleme, nem is mozoghat más alapon — mindent ami a nemzeti közzszellem, a hazafi érzet elbrosztése, ápolása és fejlesztése körül történik, monopopolizálni szeret, a valódi hontui szeretetből és nemzeti szellemből eredő legszebb és legmagasabbabb tulajdait a kegyelet, a hála erényét nem tudja megeleveníteni. Gyáva önzésében nem tud a mult és jelen iránti elismeréssel önmagának tiszteletet szerzeni.

A destruktio sajtó gnyol mindent, ami szent, ami isteni, ami katolikus, ami egyházi; rajong és magának tulajdonit mindent ami nemzeti, hazafisági, kulturális és előhaladási tények körül a jelenben történik.

De nem tiszteli meg önmagát ama kérdések felvetésével, a mult ama kutatásaival, hogy hát honnan is van az a hazafi és a nemzeti, az a nemzeti közzszellem stb.? Kik és mik alkot-

ták, tartották fenn azt mag? s mik annak ma is életét, ápoló és fenntartó elemei és mik jövőjének biztosítékai? . . .

Azt azonban: „Ezer esztendeje annak, hogy a magyarok itt laknak. Apad alatt jötték ide . . . és . . . ezer veszély között s anyai viszály után, él nemzet e hazán” — talán a „nemzetes irány” — szempontjából, hazafiságból és a történelmi igazságot megénekelve hirdető költő iránti kegyelethét sem fogja tagadásban venni senki.

De ha e történelmi igazságot ama szempontból nem lehet eldisputálni; akkor, mint szintén történelmi igazságot azt sem, hogy a római pápák és a magyar nemzet ezer éven át mindig a legbensőbb viszonyban voltak egymással s a magyar nemzet a fölötté levalharzott ezer éves multján át igen sokat köszön a római pápáknak, mindent pedig a kath. egyháznak és az általa ápoló keresztény közzszellemnek.

Nem lehet feladatunk e helyen e tétel behatott és terjedelmesebb fejtegetésebe hoesztakoznunk, hanem csak röviden öve a kinálkozó alkalommal, egyes történelmi nagyobb események felelevenítésé mellett maradunk.

A magyar nemzet — mint a történelemből tudjuk, — a 4—9. diki századokban éjszaki Azzsiát és Európát vándorlásokkal előzölő nagy néparaudatnak egyik legkisebb hullámoreskája, melyet a Gondviselés roppant nehéz küldetéssel kelet és nyugat áthidalására azok nagy néphullámai közé beekelt.

És kik voltak a magyar nemzetnek ezen minden oldalról a megsemmisítéssel fenyegetett helyzetében egyedüli támogatói, védelmezői és segítői? Talán a körülötte lakó európai népek és nemzetek? ezek fejedelmek, vezérei? a legközelebbi szomszéd-nemzetek, frankok, vagy többi népek? Vagy tán kelet akkori urai a törökök, tatárok stb.? Nem. Akik a történelmet ismerik, azok tudják, hogy az Európában lakó valamennyi népfajok, de különösen a szomszéd német törzsek voltak ellenünk, mint idegenek iránt, a legellenségesebb indulattal eltelve, Azzsiai joakorunkat, kik századokon álltek nehéz járom és igaként nyakunkon, a török tatárt stb. mindenki ismeri. A történelmi egyetlen őszinte és mindig melletünk álló jötevőnket jegyezte tel a világesemények hamisítatlan lapjaira. Ez a római szenteszék, a mindenkorai római pápákban.

lárhassuk és atyai szent áldásában részesülhessünk — beteljesedni. Mídm az ur Mózesnek az ígéret-földjét meguntatta, lelki megnyugvás és öröm szállt lelkébe s nem rettegte tovább a halált: a mi szívünkben is ily öröm és megnyugvás édes érzete kél kegyelmes Urunk látásán, mint a kit az ígéret-földje, egy boldog öröklet zálogául és biztosítéknál küldött nekünk az Ur.

És most a legbensőbb hódolattal eszelünk Excecellentiád színe előtt, adja e község minden hívőjére apostoli szent áldását, hogy megértve az isteni szótatot: „ember küzdj és bízza bízzál.” egyházi és polgári kötelességeinket — a legnehezebb megpróbáltatások között is — a boldog örökkévalóság hitében és a közös érdekében intézhessük, s községünk szellemi és anyagi gyarapodására az Ur hathatós közbenjárását és szent malasztját minden időre bírhassuk.

Fogadjja Excecellentiád atyai kegyességgel gyermeki szeretetünk, hódolatomk szálánknak szerény, de őszinte nyilvánulását s az ima bensőségétől áthatott jókívánatunkat: tartsa meg az Isten Excecellentiád apostoli szent hivatásának teljesítésében — ép szellemi és testi erővel — meg sokáig az egyház, hazá, egyházi és politikai községünk javára, híveinek örömére és boldogítására! Éljen!

Ezután J ó z s a S á n d o r, e sorok szerény írója, az „É l ő R ó z s a f ü z é r T á r s u l a t” tagjaink hódolatát és jó kívánatait tolmácsolja, beszédjében fejtegetvén az amabóli fejlődő lelki örömeink.

A beszéd rövid kivonatham így hangzik:

Nagyméltóságú Püspök Ur. Kegyelemes Főpásztorunk!

A helybeli É l ő R ó z s a f ü z é r tagjai is örömtől sugárzó kehellet-seglettelk össze eperkeznek, hogy a Nagyméltóságod iránt érzett legbensőbb gyermeki ragaszkodásunknak, szeretetünknek, tiszteletünknek és forró hálójainknak kifejezést aljanak.

Az É l ő R ó z s a f ü z é r társulat által e község polgárai, leányai és anyái — számosan — mintegy szorosabban egyesültek egymással az Isten imádságában.

Alig van egyetlen római pápa, ki a magyar nemzettel, Magyarországgal ne érezte volna atyai kegyét és joságát. Itt nem melletünk bele a történelem nyomán a hosszabb bevezetésekbe, csak egyes kimagaslóbb adatokra szorítkozunk.

Tudjuk a honlapitást követő évek történetéből, hogy a magyar nemzetet az augusztusi 956-ben vívott nagy veszteség után nemcsak a németekkel, hanem a többi európai népekkel szemben is a hadi szerense már-már egészen elhagyni kezdé. És ki emelte fel szavát mellette? A római pápa.

A fejedelmek, s azok halála után, István alatt helyvillongások, zavarok és polgárháborúk emésztették a magyarok új honát. Az európai benlakók és szomszédok örömmel néztek, sőt szították azt. És ki nyújtott nekik baráti jobbot, hogy az új Magyarországot bekéjét és felvirágzását elősegítse? Ismét csak a római pápa.

Magyarország első királyának Istvánnak II. Sylvester 999-ben nemcsak a kért királyi koronát küldi el, hanem azt apostolkodásának elismeréséül és jeléül kettős keresztrel látta el s törvényes örököséit és utódait azon kiváltságokkal ruházták fel, hogy maguk előtt az apostolok ezímeréll keresztet hordassanak s országának egyháziat rendezhesse és intézhesse. Páratlan és magasztos viszony s kölcsönös bizalom. „Hátha keresnők még egy második példát a pápaság történetében, hogy valamely fejedelem az egyházi jogok ezen teljességével felruházott volna. István e hulla által az önálló magyar egyház bennünkévé lett, — jegyzi meg Szalay „Magyarország története“ ez. művében.

Ime ezekben II. Sylvester pápa által meg lán vevő a magyar nemzet jövőjének alapja és biztosítéka.

II. Sylvester pápa felvette a magyar nemzetet a szomszéd népek ellenszervei középett és dacára az Európa műveltebb nemzet-esaladjai sorába, kezébe adta a kereszténység szellemével azon eszközt, melynek segítségével erkölcsi, vallási, értelemi és össztársadalmi átalakulásainkban felvergődtünk a keresztény civilizáció azon magaslatára, melyvel ma keletnyugatú gondvilágészerző helyzetünkben megállva helyünköt dicsékedhetünk.

a) S azon tudat, hogy a társulat tagjai naponként bizonyos imádságokat együttesen elvégeznek: lelkifitőleg, lelkesítőleg hat a tagokra s a polgárságra — a vallásosság gyakorlására és terjesztésére nézve.

b) Igen, a társulat tagjai naponként együttesen megendüeznek Istenről és ezáltal hozzá szoknak az Isten imádságához, és a háladalához, akik pedig mindelőzkehez hozzá szoknak, azok minden bizonyonyal gyermekeikéik is meg a szülői háznál meg fogják tanulni a legelső és legszentebb kötelességre: az imádkozásra és háladalosságára;

c) a kik, mint az É l ő R ó z s a f ü z é r tagjai, naponként együttesen megendüeznek az égi Atyáról, azoknak szívéhez a bűnök mérge nehezebben fog férközhetni;

d) azok az egyházi és világi s erkölcsi törvényeket is szívesebben, örömelemben, könnyebben tartják meg;

e) az ilyenek embertársaik, felebarátaik irányában is nagyobb tiszteletet, szeretetet, elkötelezettséget, megbecsülést fognak tanúsítani;

f) az ilyenek, ha öröm éri őket, mindenek előtt Istenhez fordulnak, másként nekik a vett jövedelményekért és így az öröm révük nézve édesebbé, élvezetesebbé válik: ha pedig bánat, szenvedés, keserűség látogatja meg; nem esnek kétségbe, hanem ismét a legilletékesebb helyre, Istenhez fohászolnak vizsgálatásért, és így meg a tájadalomban is lelki megnyugvást, enyhülést lelki boldogságot fognak érezni.

Az olyanok, kik, mint az É l ő R ó z s a f ü z é r tagjai, naponként a mindének Alkotójával társalognak, imádságaikból font rózsakoszorúkkal kedveskednek O szent felségnek: azok az egyszerű ifjúkban, egyszerű virágzóirómban is Isten dicsőségét és mindenhatóságát fogják felismerni s ez is nekik kimondhatatlan lelki győnyörömséget okoz.

Ime kegyelmes atyánk, már eddig is éreztük játékos hitását, boldogító erejét e szent ezüli társulatnak, és e lelki örömeiket egyesesen Nagyméltóságod atyai kegyes gondolkodásának köszönhetjük. Igen, Nagyméltóságod atyái magas felszólására, atyái bölcs tanására alakultunk tiszteendő Bourdeaux Olivier segédhölcsész ur fővezetése mellett társulatát.

De ott és ezzel nem lett vége a római pápák szeretetteljes atyai viszonyának és gondolkodásának a magyar nemzet iránt. Ott találjuk VII. Gergely pápát a Géza és Salamon közt felmerült trónviszály kiegyenlítésénél, midőn Salamon megdörögölja, hogy az országot IV. Henrik eszászárnak hűbérell felajánlotta és az ország függetlenségét áruba bocsátani merészelté.

Ezek után 200 év viszontalagságot melyeket szintén a római pápák atyáig elnyitnének, itt elhallgatva, midőn IV. Béla alatt „a tatárok távoztá után sokkal több ember veszett el éléségetl mint előbb az ellenség fegyvere alatt” — s a segítségül meghívott Fridrik osztrák herceg is később a lázangok közé áll, ott találjuk IV. Ince pápát Berthold egykori kalocsai érsekket (akkor aqulai patriárka), kinek meghagyja, hogy Németországban mind maga, mind mások által keresztleshadát hirdessen a tatárok ellen.

Ugyan IV. Ince a norvégiai herceg keresztfogadalmát odanődosítja, hogy azt Magyarországon a tatárok ellen hordólassa: IV. Béla a II. Fridrik eszászárnak tett esküt adol, hogy Magyarországot függetlenségét megővja, — feloldja.

IV. Sándor pápa IV. Béla 1258-ban az egyházi jövedelmek ötödének beszédésére egész készséggel felhatalmazza, ha a tatárok az országba újra betörnének.

IV. Orbán és IV. Kelemen pápa a Béla király és fia István herceg között kitűrt viszályt többször kiegyenlítették.

X. Gergely pápa Ottokár eseli királyt kitagadással tenyegeti, ha drága hazánkat és László királyunkat tovább is zaklatni meri.

Ezek után Hunyadi és Korvin oldalán ott küzdenek Solimán és Frigyes ellen a pápák a magyar nemzet szabadságáért és függetlenségéért.

„Ne higgyétek — nyomond II. Pius pápa a manmai kongresszuson az európai fejedelmekhez, — hogy sok idő fog eltelni, míg a törökök tüket megtámadnak: mert a szomszéd népek, melyeket a sok háború megtört, ha segítségökre nem siettek, nekik tovább ellenállani nem lesznek képesek. A magyarok, ha őket mielőbb nem támogatjátok, prédájokká lesznek. K e l e t n e k t á m a d á s a i ellen eddig ők szolgáltak nektek védfal gyanánt, de ha ez a védfal ledől, akkor sejtik sem leend

Fogadj Nagyméltóságod főpásztori gondoskodásáért, a szerzett lelki örömeink legfőbb hálás köszönetünk nyilvánítását.

Ugy hisszük, Nagyméltóságod atyai szíve is örümmel telik el, midőn alázatos tisztelettel jelenítjük, hogy magas utasításait, atyai tanácsait gyermekei szeretettel fogadjuk, — végrehajtottuk már közel 600 tagot számlálhatunk a kibontott zászló alatt. Ugy hisszük, fővezelő örömet okozunk Nagyméltóságod atyai szívének azok jobbjáért is, hogy felismertük az e társulati működésből származó lelki nagy előnyöket, mert hiszen a miénk jótékony, hatását az ember felismerete, ahhoz nagyobb szeretettel és állandó hívességgel ragaszkodik is.

E társulat megalakításával egyttal oly hatalmas vallási phalanx képződik a községben, melyen a hitelenség esábitgatása rést nem üthetnek. És így reményünk lehet, hogy a jámbor ösüknök szentelt hántjai fölött az általuk örökségül roták hagyott kath. szent hitet építében, esonkitalanul s e darab földet Mária országából eredeti tisztaságában hagyhatjuk mi is az utókorra örökségül.

Ilyen érzelmeik között, ilyen remények közepett, üdvözüljük Nagyméltóságodat s igaz lelekkel kívánjuk; éhesse a mindeneknek Alkotója szerető hívésnek, az egyház és a hazának javára még nagyon hosszasan.

Nemskóra elbeszünk ugyan egymástól, kegyelmes Atyánk! de azért mindepen találkoznunk fogunk Nagyméltóságoddal — köszönetül bízunk maunkban, Esedeznai fogunk Istenel drága elote és tartós egészséget.

Es most Atyai áldását méltóságunkra továbbra is kérve, s magunkat atyai szíves jószágba ajánlva, ismételtén kívánjuk, a mindenható Isten Nagyméltóságod munkáiban teljes erőben, s mindig viruló egészségben még nagyon sokáig éltesse! Éljen!

E két beszédre külön-külön adott választ Ő Exeja; élénk színekben mutatta atyai szívének a fölötti édes örömet, hogy eme népes község lakóin között a vallásos — s ezzel kapcsolatosan a hazafias érzület fejlesztésére vonatkozólag oly sok üdvös törekvésnek találkozhatik; erős vonásokban esetelte a szülői

és tanítói nagy felelősséggel járó köteleességek sorozatát s az ezektől feltételezett polgári és erkölcsi erények értékét.

Különösen az „Élő Rózsafüzér társulat“ tagjait figyelemztette hathatós szavakban azon magasztos példa hűségére, melyet az Isten fiának legszentebb anyja, a Boldogságos Szűz Mária, saját életével eljőkbe nyújt, skinek tiszteletére a Rózsafüzér társulatot megalakították.

A főpásztori válasz mély benyomást tett a hallgatóságra; annak villámszerű gyújtó ereje felpattogtatta a szívek érzelmeinek rejtett ajait. Mindenki átérzte a kegyes Főpásztornak egyedül hívei javáért munkáló apostoli fáradozását, tevékenységét és legnemesebb jószándékát.

A meghatottság a hirtelen fellobbanó görögöttiz vörös fényzónében könnyen leolvasható vala a hívek arcaúról; a kegyes Főpásztor szelid alakja e derengő fényár közepett a magasban álló plebános lak ablakában mint megtestesült égi jószág tünt föl áldásra emelt karjaival. A meg-megújuló lelkes éljenzés alig tudott lecsillapulni.

Az ünnepélyes óvatio éji 1/2 11 órakor két tempomni ének elzengése által nyert méltó befejezést. „Magasztalja az én lelkem az Urat“ és „Máriát dicsérni hívek jüjjetek“ gyönyörű szövegét és dallamát

biztos a türököktől, sem a németek, sem a eschek, sem a lenyegyek; ha egyszer legyözetnek a magyarok, sem a türökök előnyomlását nem fogják megakadályozni sem a magas hegyek, sem a mély és széles folyók, akkor senki sem mérközhetik velök. Mintán világraolomra törekszének, hadseregeikkel befognak rontani Krajnát át Friádon keresztül Itáliába is.

Ezzel talán mit sem törődnek a spanyolok, sem a francziák, sem a Rajna mellett lakó németek, sem a tengertől körül vett angolok? Hígyjetelek nekünk fölnek magyjai, nektek minesen semmi okotok e lépéstől tovább is vonakodni.”

És ki nem emlékszik az anyai hős vértől pirosló gyász temetőre Mohácsra? VII. Kelemen pápa 10,000 harezost és 150,000 aranyat küldött II. Lajos magyar királynak (1522—1534). E 10,000 harezos közül 5300 ontotta vért Mohácsnál. VIII. Kelemen szívére vette az ügyet s a hadai udvarnál lévő követéhez újában is 50,000 aranyat küldött gyalog hadak togradására; a esászart, a tranziát és az angol királyokat pedig több ízben inté levelei s követéi által, lemnének hadalál s pénzzel segélyére a veszélyben forgó országnak. írja: Dr. Hatvani-Borváth „Magyarország története“ cz. munkájában.

„E zavarok között — olvassuk ugyan e má más helyén. — még legtöbb érelt fejtték ki be. Burgio pápai követ. Ő nemcsak nagy buzgalommal szedette Morvában, Széleziában a pápa pénzén a zsoldosokat, hanem junius elején a kormánytanásban is megjelent s elátdá, hogy a kezénél lévő pénzeket felül kevés idő alatt újabb segély is érkezik a pápától; de nagy üdije, hogy valahára már a kormány is erélyesebben gondoskodik az ország védelméről. Az urak, nagy halálközlással togradták a pápai segélyt s maguk is készeknek nyilatkoztak mindent feláldozni a haza védelmére. És mily szomorúan ellenkezett ezen igéretekkel a legtöbbek hongyilkoló hanyagsága. De ezzel nem volt vége mindennek. A gyzásos mohácsi vést az ismeretes behmeghasonlás és pártokodás emésztő korszaka váltotta fel. Ottár és trón e két század alatt megrendült s hazánkra nevezült a féltől romboló s megsemmisítéssel fenyegető hatalma.

Valóban Isten esodája vala, hogy e nehéz napokat átélve, áll hazánk.

De elmondhatjuk mi is, hogy ahol legnagyobb veszedelem környezé a magyar nemzetet, ott volt mindig legközelebb a magyarok Istenének segédelme. Az európai fejedelmek és nemzetek közönylen s néha körörendő lélekkel nézték vergődésünket. De nem egy a római pápák.

IV. Pius (1559—1565), VIII. Gergely (1572—1585), XII. Sándor (1655—1667), XI. Inze (1676—1689), XII. Kelemen (1730—1740), stb. nemcsak buzlították az európai fejedelmeket és nemzeteket a magyarok segítésére, hanem pénzzel is segélyezték. Csak 1458—1700-ig több mint 32 millió forintot adtak a magyar nemzetnek hadi eszközokra segélyül.

A belső viszony és szoros összeköttetés e láncolata a magyar nemzet ezer éves multján egész a mai napig ily meg ható jelenségekben vonul át és nyer mindenkor kifejezést.

XIII. Leo Szentegyes atyánk 1880. máj. 10-én mondá (Dr. Szamassa egri érsekekhez intézett beszédében): „szívünk egész melegevel esang a magyar nemzetet, mert egyrészt jól ismeri azon szövegeteket, melyeket a magyar nemzet tett a kereszténység ügyének s mert ő másrészt azon pápáknak utóda kik mindenkor kiváló tekintettel voltak s legmelegebb rokonszenvet éreztek a magyarok iránt.”

Ime ez csak egy kis nikör darab-türedék a római pápák és a magyar nemzet között ezer éven át kimagasló benső viszonyról. De elégséges arra, hogy a kath. egyházat, a pápákat minden lépten-nyomon esaráló s a hazafiatlanság sárával dobáló destruktio-sajtó és ellenségeink e tikör-darabokba beletekintve, — ha még van valamieske érzékük az igazság iránt. — a történelmet meghamisító tudatlanságok érzetében meg ségényenüljenek és elpiruljanak.

Korunk vívmányait senki sem tagadhatja. De ha van ezekben valami — mi az emberiség jelen és jövő jólétének emelésére és boldogítására befolyhat — amint van is — akkor az a kath. egyház által mindenkor ápolat és fejlesztett körezténység szellemének a gyümöles. Ha nem az, akkor nem bír becsesed, tartóssággal és élető erövel. — Ez oly történelmi tény, melyet tagadással, elfoglyaltsággal, a történelmet meghamisításával, rossz akaratú tudatlansággal, esarálással, gny stbvel nem lehet megczafálni.

az éj esendjében elbújolólag hangoztatták vissza a hegyek és bergek ormai s a házak és utczák sorfalai.

Ő Excellentiája a gyermeki szeretet eme nagyon találó nyilvánulása alatt öröm-körmeyeket hullatott s ugyanezt látók szerető hiveinek arczaín is.

Ezzel a polgárok szép esendben, amint jöttek, a nap kedves emlékét vivén szívökben magukkal, szétoszlottak.

Másnap, junius 15-én, mintegy 600 községbeli hívőnek adta föl Ő Excellentiája a bérnálás szentségét. A szt. beszédet nt. Bourdeaux F. Olivér h. plebános tartotta. Beszédje a vallásos nevelés szükséges voltának fejtegetéséből állott s e théma körül forgott: „Neveld föl nekem gyermekedet s megadom jutalmadat érte.“ (Móz. II. k. 2. f. 3. v.)

A kegyes Főpásztor ugyanevak a fejtegetett irányzathól indulva ki, a többek között különösen nyomatékka, s érzésteljes atyai ragyogó szavakkal kötötte szívökre a szülőknak a jó és istenes házi példa-adást, mely nélkül a leglelküismeretesebben végzett iskolai nevelés sem mutathatna föl kellő eredményt. Szívöbél fakadó és szívöhez szóló atyai tanácsokkal, intésekkel pécsetelte továbbá lelkükre, hogy gyermekeiket örömet járassák iskolába, becsüljék meg s használják föl a szerencsés helyzetet. hol gyermekeiket minden közteherviselés nélkül ingyen nevelthetik, ingyen iskoláztathatják, oly iskolákban, melyek amint örömmel győződött meg a vizsgai feleletek alkalmával: „a kívánalmaknak magaslátún állanak.“ stb.

A kedves Főpásztornak minden legkisebb szavát, minden kiejtett mondatát aranykeretbe kellene foglalni, hogy azt naponként látván a szülők, a polgárok, a hívők soha elne téveszthessék lelki szemük elől.

Délután már kettőt ütött az óra, midőn a lélekemelő isteni tisztelet véget ért. Ennek megtörténte után Ő Excellentiája a ft. kerületi papság, tek. Nagy Tamás főszolgabíró, a helyi egyház-, és iskolatanács, a tanítókar s a község más előkelőségeinek társaságában nt. B. F. Ol. helyettes plebános vendégszerető asztalánál megebédelvén, d. u. négy órakor búcsút vön ditrói hiveitől s több előkelő ditrói polgár s vidéki hívő kíséretében Borszék felé vette útját. Isten vezérelje útjain!

*

Igy folyt le az a néhány óra, melyet Ő Excellentiája ditrói szeretett és szerető hiveinek körében töltött.

*

Útja az egész kerületben mindenütt valóságos diadal menethez hasonlított, ahol átvonult diszkapuk és lovas bandériumok, ágyú-dörgés hirdetéek a ked-

ves vendég érkezését. Hivci ezrenként vevék körül; virágokkal és jó kívánatokkal sietének elébe s a gyermeki szeretet és hűragaszkodás kifejezésének egész özönével áraszták el.

Az egész vidék öröm-ünnepet ült; a várva-várt Főpásztor, a szerető jó atya most látogatá meg először édes övét, Krisztusban kedves gyermekeit, hogy őket az erősség szentségében, a Szentlélek 7-szeres ajándékaiiban részesítse.

Mint püspöki titkárt 1853-ban Gyergyó-Ditró nagy és tekintélyes hitközsége, mint jelezve vala főnőbb — plebánosinak választotta volt meg, mely azonban Ő Exeja az isteni végzés mély titku rendezése folytán nem fogadhatott el. Azóta nagyot fordult a világ tengelye; s az akkor választott plebános a népek megbecsülhetetlen szerencsésjére Főpásztorrá, erdélyi püspökké lön; azóta egész rend nemzedék növekedett fel; akik akkor Ditróban még csak piznyai játszó gyermekek valának, ma mint meglőtt férfiak szerepelnek; az öregebbek közül sokan kidüledeztek. Hiába! 35 év sok idő az emberi élet múlandóságában! s a kik ez idő alatt léptek nevezett hitközség és Gyergyó e kies vidékén a jámbor elődök nyomdokába, azok az áldott lelkületű mai Főpásztort talán nem is láthatták még eddig személyesen! Ámde ha az így volna is: atyai gondos tetteiből, fáradhatlan működéseiből és jóságos eszelekedeteiből böven elegendő alkalmat merítettek arra nézve, hogy Ő Exeját, a legjobb Atyát, naponként mind jobban és jobban megismerjék és szeressék. Innen magyarázható ki egyfelől azon szívélyes körülmény, hogy a kiesnyek és nagyok, szegények és gazdagok egyaránt dobogó szívvel ragadák meg Ő Exejiája áldást-osztó kezét s illeték a szeretet és hála forró jeleivel.

Nem szükséges részletezésbe bocsátkoznunk az adományok és a jóeselekedetek hosszú láncolata fölött, mikkel kegyes Főpásztorunk rövid 5 év alatt is előmozdította a társadalmi és egyházi élet haladását, tökéletesedését: fényesen tanuskodniak erről a hírlapok és sajtó szemünk, — esupán a lelki örömeik, lelki boldogságmegszerzésére ezelő egyéb egy-két szintén igen fontos intézkedését kívánjuk fölemlíteni, milyenek pl. az *Élő Bőszajfőrtársulatok*, melyek Főpásztorunk atyai bölcs kormányzása alatt kezdettek örvendetes virágzásnak indulni. E társulatok az ősi keresztényi valóságosságot s ezzel együtt a tiszta erkölösöket vannak hivatva föntartani, fejleszteni és mind tovább terjeszteni. Ezekkel együtt jár a hives ártatlan lelki boldogsága is, ami magában véve is föltöte jelentékeay irányzat a mai tarka vegyületű vallási és erkölési törekvésekben. Valódi lelki boldogságot csak a vallás- és a vallásból eredő: *vallás-erkölési* kimesnek birtokosa élvezhet. Vallás és erkölös együtt járnak, iker-testvérek. De a boldogságot sokan nem ezekben, nem itt, hanem más utakon, téves helyeken: a testi gyönyörök-

ben, az italok mértéktelen élvezetében, mulatozás-, dorbézolás-, főkvesztett szabadosságban, sőt a hitetlenséggel való kaczerkodásban stb. keresik. Az ilyenek, ha mindjárt kanocsókkal szüresölik is magukba az élvezeteket, „örömüket,“ mégis folytonosan szomjuhozni fognak. . . .

Áldott lelkű tudós Főpásztorunk már a legelső főpásztori magas körlevelében reá mutatott, hogy ezekkel ellentétben hol és mi módon kell keresni a valódi boldogság, a lelki békesség üdítő forrás-vizét, midőn így szól a többek között: „*A templom vedek nézve a földi meggörország, hol az ottári szentségben jelen levő Isten legszentebb közelében lelketek távol a földi gondoktól és bajoktól, az Urnak békéjét élvezé.*“ Ismét tovább: „*Minél többször veszünk részt a szent misében, minél mélyebben hatolunk az abból felénk sugárzó hit-titkok elmélkedésibe; annál bensőbb szeretetre és imádságra ragadtatunk, annál inkább nemeseedik szívünk, annál több vigasztalást és hitbeli erősséget merít belőle lelkünk.*“ stb.

Szelid intései, mely értelmű tanácsai, miket jelen környájában híveikhez intéz a kegyes Főpásztor, szintén a szív legmélyebb redőibe hatolnak le; a szív legérezékenyebb hurjait esendítik meg; böles szavai a szomorodottak részére enyhítő vigaszt nyújtanak; az eltévelyedettek a boldogság keresésének helyes ösvényére vissza vezetik, az ingadozókat újból megerősítik; az égi rendeletésről a fátyolt föl-föl lebentik s a tudós és nem tudósnak szeméből egyaránt könyveket esalnak ki a velőkig hatoló arany-szavak és lelkesítő mondások; a már-már megfásult szívek is meglágyulnak azok hallatára és fogékonyokká válnak a félremagyarázhatlan igazságok befogadására. Ezekben rejlik egy másik főoka annak, hogy a gyergyói hívek is kivétel nélkül oly örömet, oly élvezettel, oly elragadtatással hallgatták, mintegy lesték atyai beszédét, hogy néha a szakadó eső daczára is alig tudtak megválni Ő Excellenciájának kedves köréből.

Azon fáradhatlan testi és szellemi erő, melyvel Ő Excellenciája fáradszó, apostoli kötelemait naponként teljesíti, valóban bámulatra ragadja a szemlélőt, s mi, oly sok ezer hívő társunkkal együtt szívünk és lelkünk egész hevével kívánjuk: adjon az ég Ura Ő Excellenciájának továbbra is állandó kitartást, és hosszas életet, hogy áldásos apostoli szent ténykedéseit híveinek lelki üdvére s Istennek legnagyobb diességére még nagyon sok éven át teljesíthesse!

Arany-szavai ezentúl is sokáig fognak fülcinkben vissza-esengeni s mi gyermeki háládatossággal igyekszünk azok szerint egyengetni életünk folyását. Híveinek szeretete, Istennek áldása kísérje minden lépteiben s hozza vissza az ég gyergyói hív nyájához még minél többször!!

Józsa Sándor,

tanító.

TANÜGY.

Szükséges volna-e a tanítók fizetési minimumának újabb megállapítása?

E kérdés sokkal fontosabb sem hogy egy-két oldalról jövő vélemény nyilvánítás után napirendre térletének fölítte. Néme-lyek e kérdésre igen-nel, — mások minnt György Aladár ur is a „Népvelők Lapja“ 1. évi 1. számában tagadólóg felelek. Mindenesetre másképpen fogja föl a dolgot azon egyén, ki a népiskolai tanító életviszonyait csak távolról nézi, mint az, aki ténylegesen működik e pályán s tapasztalásokból ismeri a közoktatási törvénynek idevonatkozó vagy vonatkozható hatásait.

A fizetési minimum megállapítása olyan helyeken, hol a lakósk, intéző körök a szellemi műveltségnek, értelmiségnek némi magas fokán állanak, szinte fölöslegessé van téve, mert ilyen helységekből törvény nélkül is belátják és belátják a fontos logikai következtetést, hogy: minél jobban díjazták a tanítót, a tanítási siker is annál fényesebb és dúsabb lemond és ezt belátván, sietnek a szorint eszelekedni.

Ámde oly helyeken, hol még iskolát is csak a büntetés terhének elegendésével állítanak föl a polgárok, hol a lakósk, illetőleg intéző körök a társadalmi felvilágosodásnak alantass fokán állanak, s kiknek fellegásuk nem lévén, csupán azt kívánják megtenni, amit a törvény betéje előszab: ott bizony nagyon is szükség van arra, hogy a fizetési minimum újabbban megállapíttassék, mert az ilyen körülmények között az illető intéző körök a magok álláspontjokból indulnak ki: a saját primitív társadalmi stb. állásukkal járó egyszerűségül nem aknaják, azaz nem tudják fölül képzelnii a tanítót, nekik 2—300 ft is örüsi sok pénz! — Igen mert illetetük, eleddik keveshe kerül, jötekonnyezelra túlik nem igen kérék stb., s ennek folytán, ilyen helyeken, hol t. i. belátás nincsen, szükséges, hogy a törvény szorítsa arra, mit mások a kor kívánalmaitak megfelelőleg jó szántokból tesznek. Ezért igenis kívánatos, hogy a fizetési minimum újabbban megállapíttassék még pedig a sokak által kért összegben és előléves pótlék mellett. *Józsa Sándor.*

HIRROVAT.

✦ **Köpeczi Deák Farkas,** az ismert magyar történetíró, nyelvész, igazságügyminiszteri osztálytanácsos, a magyar tud. akadé- mia rendes tagja, a „Székely egyelet“ alelnöke, a „Kemény Zsigmond társaság“ elnöke lapunk huzzó pátolója jun. 4-én reggel nyolcz órakor Maros-vásárhelyt, hosszas betegség után elhunyt. — Bienne közelitünk és különösen történelmi iradalmunk egyik első- rangu kitűnősége vesszett el. Aki őt ismette, de kivált a Deák- és Dózsa-családnak tájladma sokszoros, mert ő egyike volt a legne- mensebb kelbi rokonnak: rajongó idealizmus, hazaszeretet és egész az üteléldözásig menő humanizmus vezette minden tettében, melyvel förtelen szorgalom, nagy képesség és akarat párosultak. 1834. márc. 4-én született Marosvásárhelyt. Atyja Deák Ferencz, erdélyi kir. táblai ügyvéd volt. Szülei a legfogdosabb neveltetésben részesítették. A szabadságharc alatt esakuen gyermekekora daczára honvéd volt és annak szerencsétlen kimenetele után visszatért az iskolába tanulmányait folytatni. 1852-ben a Török-összeesküvés alkalmából elfogták s 1857-ig tartották a politikai elítelték büntetésben. Jospinszadtban, s onnan Kisbudaalva, Kolozsvárt és Buda- Pesten végezte be jogi tanulmányait s bosszabb ideig munkatása volt s „Pesti Napló“-nak, majd a magyar felelős miniszteriumnál hivatalt vállalt az igazságügyminiszteriumban, hol később osztály- titkár, majd osztálytanácsos lett. Mint novelláíró, történet-kutató huzzó és sokoldalú tevékenységet fejtett ki. Számos nagy munkát írt: egyike, Csáky István életiraja, akadémiai pályadíjat is nyert. Temetésen e. hó 6-án az Akadémia, miniszterium, orsz. múzeum, stb. más egyletek is képviseltették magukat.

— **Hibaigazítás.** Első cikkünk szövegének második beke- zdes 3-ik sorában, a pont után következő nagy A utáni Felér szó helyét *fejre* olvasandó: és ezen hibáért szíves elnézést kérnek a javítók.

— **A hercegprímás megrabolva.** Mint nekünk írják Esztergomból, — közelebből kitűnt, hogy a hercegprímást régóta tervszerűen s rendszeresen lapják, s csak a napokban derült az ki

s nagy feltűnést keltett. — A tolvaj egy bizalmas, régi szolga, ki azon időt használta fel, mely alatt a hercegegrímás audenciát tartott s a szomszéd-szobájában már elkészítve hagyta kézi pénztárját rendesen, hogy a mellék-szobából oda belépve, abba mindjárt bele nyúlhasson s teljesítse adakozásait. A szolga az alatt, míg a primás kihallgatta a hozzáfolyamodót, a másik bejárat felől belatolt a kis oldalszobába s megérinté bankóval és rézpénzzel, vagy aranyval. — zsebeit, mi annál könnyebben ment, mivel a primás olvasatlan tartotta e kézi pénztárában a pénzt. — Így folyt e rendszeres rablás már rég óta s a tolvaj szolgáinak álnév alatt, rokoni néven, már házai vannak Budapesten. — Egy komornyik jött rá a tolvajlásra s fedezte azt fel a primás előtt, ki meglöbbenéssel hívatta magához a tolvaj szolgát s kijelentette neki, hogy rögtön el kell hagynia a palotát, de rendőri feljelentést nem tett ellene, nem akarva, hogy neve ily ügyfél kapcsolatban emlegtetessék. —

— **Hogyan keletkeznek száj- és bőrbetegségek az iskolás gyermekek közt?** Igen számos esetben egy, vagy a tanulók az iskola udvarán levő kutnával egy közös pohárból, vagy edényből isznak, közben egyik-másiknak meglevő torok- vagy szájlajja átragad mindazokra, a kik vele ugyanazon edényből ittak. Soha se engedjük meg tehát, hogy a gyermekek egy közös edényből egymás után igyanak a nélkül, hogy mindenk után a víz kiöntetett s az edény jól kimosatott volna. Leghelyesebb pedig meghagyni a gyermekeknek, hogy iskolába menés előtt igyanak otthon és sehoh semmiféle vízhez ne nyúljanak addig, míg az iskolából laza nem mennek.

— **Ritka aranyelet.** Brádról érkező jelentés szerint, a rudai fizenkét-aposzt-bányában nagy értékű és ritka aranyeletre bukkantak, amennyiben egy kiló és négy-százötven gramm súlyú tiszta aranyt fejtettek ki. Mintán a termelés színhelyén egy kilogramm közép-ára 1224 ft. 60 kr. s eddig a bányatermelés évi átlaga 69 kilót tett. Képzhető, hogy a bányászlelet mily örömet keltett a bánya tulajdonosai és munkásai között.

— **Magyar lovak Romániában.** Bukarestből jelentik, hogy az idei ottani tavaszi lövészvényen is minden napon magyar lovak és pedig „Didi“ és „Egyedili“ győztek, melyeket Caturgiu csak nem rég vett Magyarországból s a melyek a magyar versenylovak jó hírnevét újra megerősítették. Tavaly tudvalevőleg Marghilano „Tajásnéja“ volt a győztes. A totalisateur e váratlan győzelem után 20:915 osztalékot fizetett.

— **Selyemből szőtt könyv.** Lyonban Roux könyvkereskedő 10 frankos füzetben oly könyvet ad ki, melynek egy lapjai, mint betűi selyemből vannak szövve. A mise szertartását és imákat tartalmazó mű összesen 25 füzetre van tervezve, melyekből már 15 megjelent. Egy-egy füzet azonban csak két lapra terjed, melyek leír selyemből készülték, míg a betűket és diszitményeket fekete selyemből szőtték.

— **Szerencsétlen vilámcsapás.** A hó 7-iki vihar Kolozs sem kértelte ki, csakhogy átvomulása csupán jöhetőv esőt hozott. A városhoz közel fekvő, ugynevezett „Hunbák“nál egy szegény oláh házára lecsapott a villám, de oly szerencsésen, hogy a házban levő asszonyoknak és négy gyermekének semmi baja sem történt. Ezek kimenekültek s a ház a zuhogó esőben leégett. Nem is ottlották, mert azt hitték és hiszik, hogy „minél jobban öntözik, annál jobban ég.“

— **A bölények,** az Egyesült-Államok prairiejének e híres állatai pár év alatt már teljesen kipusztultnak látszottak. Közélebb azonban Texas állam félreeső részében még mintegy száz darabból álló csordát találtak. Allami intézkedés folytán ezeket az állatokat ligyes vadászok most egy kijelölt területre hajtották, hol úgy fogják őket őrizni, mint a litvániai bölényeket.

— **Hétzáz európai éneklő madarat** szállítatott Oregonba néhány német telepítvényes s rögtön megerősítésük után alkalmas helyen szabadon bocsátották őket. Reménylik, hogy ezek a madarak, köztük csalógyúrok, aranyhegyek s mások nem lesznek oly országos esapássá, mint a szintén Európából hozott verebek, melyek ma már Amerika egyes részeiben annyira elszaporodtak, hogy nagy költséggel írtó háborút folytatnak ellenük.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Bourdeaux F. Olivér.** Lap-kiadó: **F. Szabó Lajos.**

Nyomatott Gyergyó-Ditrő és Szárhegy könyvnyomdájában, Ditrőben, 1888.

IRODALOM.

— **Csikmegeye térképe** Józsa Sándor „Csikmegeye földrajzi“hoz alkalmazva: a népiskolák III. oszt. számára. Ára 20 kr. Kapható Keitza Péter könyvkereskedőnél Gyergyó-Szent-Miklóson.

— **Népi sk. Számítási vezérlönyv.** I.—II. osztály tanulgya gyakorlati tanmenettel. Irta Józsa Sándor elnöki- és polg. isk. tanító. Kapható szerzőnél Gyergyó-Ditrőben és Keitza Péter könyvkereskedőnél Gyergyó-Szent-Miklóson. Ára 1 ft. 40 kr.

— **Csikmegeye földrajza** a földrajz elemivel a népiskolák III. oszt. számára. Irta: Józsa Sándor tanító Gyergyó-Ditrő, II. kiadás. Gyergyójakab Márton kiadása Csik-Szerdában.

MULATTATÓ.

Apró igazságok.

Nyitva leled a mennytet buzgó ropogást eszednek
Nem keresend az eget, kit az évek földre szogoznek
Ősz haját a gondok bamarabó, mint éyvel adnak
Vesd meg az ajást, hogy jobbkor légy krisztusi hájnek.
Elszokni állásnak, kiegyenlit végre halálunk.
Im, rövid álom már, s az idő sem nyújta meg, utjár.
Hossza tied s kedved, de rövidül már kis időm lesz.
Mint sáma szölet, ropjen vora a rövid élet.
Mekkora boldogság! jól végezheni ha pályád!
Szép, hogy ajándékozod hamod, és népednek e polgárt.
Hogya haszonvehető szántás vagy tolla mögött ő.
S hogya vívöz karddal, vagy esendes lékopostól.
Férfinak azt tartod, ki, ha szél, fantos szavakat mond
Hűségos pedig az, ki barátja segítségére állod.
Éltet veszi az ol, ki veszendőt úz szeretettel.
Teljesen árvendhet, ki csak Istoben hite kedvel.
Rettog a vén s jajgat, kit már a halál szorongat.
Sok bajjal van a vénség környezve naponta.
Mindholgy gyűjt, de magát megvovén, nem veszi hasznat.
Vagy hogy mindenképp halogon számit s kezd raszlat.
Lusta, remél, halogal s filákat nyujt vagyval a jósnak.
Egyre melöz, panaszol, regnoltra disztemeket szór.
Ostora gyermeknek, lezokoztatni a kiesnyóddat.
Nem hagy a természet, har korhásova kiűzzed.
Nincs nehezese nekem, hogy megszünik egykoron éltém
S nem keserű végem, Krisztus, ha veled leszen éltém.
Tudni kerek se lehet, kit szóló előzör a végtet.
Áll a dolog mellett, aki nem mond nákie ellent.
Legyen a véghetlen szívetek ki betűli egészen.

TALÁNYOK.

SZÖRNETVÉNY

Rományságnak színe díszlik,
Mig virít szép korszárom.
Azt, mi helyt az ősz megvovén,
Tűh színe változtatón.
A természet orvómó.
Ej kantsolva tallejnek,
A széles föld nagy terítet
Bársony-leplet terítet.
Máskor titkos, fantos bíznak
Rám, — hűség tolmácsára —
Távolról küldötem soknak
Vesztéren vagy javára.
Ez székít, más metsz, s földalva
Molón tedi fel mellem,
S szomorú lesz, vagy örülve
Csókkal hinti kobelom.